

Ursula Gårdendahl
046-3593706
ursula.gardendahl@lund.se

Yttrande till Energimarknadsinspektionen över E.ON Energidistribution AB komplettering av ansökan om nätkoncession för två 130 kV kraftledningar mellan Sege och Barsebäck inom Burlöv, Staffanstorp, Lund, Lomma och Kävlinge kommuner

Sammanfattning

Energimarknadsinspektionen beslutade den 8 november 2016 att, efter ansökan, meddela E.ON Elnät Sverige AB förlängd nätkoncession för linje för två parallellgående luftledningar från Sege till Barsebäck i bland annat Lunds kommun. Lunds kommun överklagade besluten varvid mark- och miljödomstolen i Nacka upphävde dessa och återförvisade målen till Energimarknadsinspektionen för fortsatt handläggning. Domstolen fann att det saknas tillräckligt underlag för att bedöma om ledningarnas sträckning genom området i västra delarna av Lunds tätort uppfyller kravet på lämplig lokalisering. Av domen framgår vidare att E.ON Elnät Sverige AB komplettering ska ta sikte på den intressekonflikt som uppkommer i områden som i Lunds kommuns översiktsplan 2010 utpekade som prioriterade för förtätning. E.ON. Energidistribution AB har lämnat in en komplettering till Energimarknadsinspektionen, för vilken Lunds kommun nu lämnar sitt yttrande.

Beslutsunderlag

Kommunkontorets tjänsteskrivelse den 23 maj 2019, jämte förslag till yttrande
Energimarknadsinspektionens begäran om yttrande över komplettering avseende västra delen av Lunds tätort till ansökan om nätkoncession den 25 april 2019
Komplettering av ansökan avseende förlängning av nätkoncession för linje för dubbel 130 kV kraftledning mellan Sege och Barsebäck i Burlövs, Staffanstorps, Lunds, Lomma och Kävlinge kommuner, inklusive bilagor, den 18 december 2018

Mark- och miljödomstolen Nacka tingsrätt målnr. M 6779-16 och M 7207-16 den 19 juni 2018

Barnets bästa

Beslut om detta yttrande i ärendet om förlängd nätkoncession påverkar barn/unga indirekt genom de framtida beslut som valet av markkabelläggning alternativt luftledning medför i området. Hänsyn till barns intressen, behov och situation kommer att beaktas i samband med kommande eventuell detaljplanläggning av berört område.

Beslut om detta yttrande i ärendet om förlängd nätkoncession påverkar barn/unga eftersom befintliga luftledningar har en sträckning genom bostadsbebyggelse och i relativ närhet till bland annat skolor.

Ärendet

Bakgrund

Under år 2008 lämnade E.ON Elnät Sverige AB in ansökan om förlängd nätkoncession för linje för dubbel luftledning med nominell spänning 130 kV och konstruktionsspänning 145 kV, mellan Sege och Barsebäck i Burlövs, Staffanstorps, Lunds, Lomma och Kävlinge kommuner. Den 8 november 2016 meddelade Energimarknadsinspektionen (Ei) E.ON Elnät Sverige AB förlängd nätkoncession enligt ansökan och i sträckning som framgick av till besluten bifogade kartor.

Lunds kommun överklagade den 15 november 2016 de båda besluten. Mark- och miljödomstolen i Nacka (MMD) upphävde den 19 juni 2018 de båda besluten och återförvisade målen till Ei för fortsatt handläggning. Av domen framgår sammanfattningsvis följande beträffande återförvisningen. Det kan konstateras att det för vissa delsträckor för de befintliga luftledningarna föreligger ett motstående allmänt intresse för förtätning och utbyggnad. För en prövning av lämplig lokalisering enligt tillämplig lag krävs att miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) innehåller redovisning av alternativa platser och alternativa utformningar. I målen saknas sådan utredning.

E.ON:s komplettering

E.ON Energidistribution AB (E.ON) har i sin komplettering av ärendet vid Ei angett i allt väsentligt följande. E.ON har tagit fram de kompletteringar som framgår av Ei begäran. E.ON har avgränsat den ledningssträcka för vilken alternativ ska utredas till att omfatta de expansionsplaner som går att utläsa ur Lunds kommuns nya översiktsplan (ÖP 2018, antagen 181011, dock överklagad) och Lunds kommuns gällande översiktsplan (ÖP 2010). Områdets förutsättningar för presenterade alternativ har endast studerats

2019-05-23

Diarienummer
KS 2009/0723

översiktligt. Varken detaljprojektering, detaljerad framkomlighetsstudie, konsekvensbedömning eller samråd med berörda har genomförts i detta skede. Inte heller har analys kring hur utredda alternativ förhåller sig till förekommande natur- och kulturmiljöintressen eller i övrigt förekommande intressen skett i nuvarande skede. Beträffande kostnadsbedömningarna är förutsättningarna för alternativen också översiktligt bedömda beträffande nyanläggning av ledning, rasering av befintlig luftledning, anpassning av stolpar samt anpassning av kontrollutrustning etc. i berörda stationer. I vissa avseenden är kostnadsbedömningen schablonartad, Exkluderat från kalkylen är kostnader för tillståndsprövning, markupplåtelse, ändring av detaljplaner med mera. E.ON anger särskilt att om något alternativ blir aktuellt för vidare utredning krävs en fördjupad analys inklusive detaljerad kostnadsberäkning.

Markkabelalternativet

E.ON beskriver det tekniska utförandet, samt anger att viss restriktion för bebyggelse gäller i omedelbar närhet av markkabeln. E.ON bedömer att dubbel kabelförläggning utmed den befintliga luftledningens sträckning, förutom på sträckan vid Källby där kabling sker längre västerut i syfte att undvika Källby reningsverk, utgör det sammantaget mest lämpliga alternativet. Den totala ledningsgatan uppgår till 10-15 meter. Nuvarande parallella luftledning kan raseras på en sträcka om ca 3,4 km. Sträckan för markkabeln blir 5,2 km, där anpassning till kommande och befintlig stadsutveckling inte har skett i föreliggande utredning. Sådan anpassning medför att sträckan kanske förlängs och därmed också kostnaden. Markkabel kan ansluta den befintliga sträckningen i anslutning till stationen Flackarp då syftet med ledningsförändringen bland annat är att frigöra mark vid Källby. E.ON redogör för skälen till kabeländstolpens placering norr om väg 108 där ett luftledningsspänn bibehålls över vägen. I norr bedömer E.ON att en lämplig startpunkt för kabling är belägen söder om handelsplatsen Nova Lund, dels med anledning av ansträngd trafik- och parkeringssituation, dels på grund av platsbrist, men också då Nova Lund inte ingår i det område som är av särskilt intresse för framtida expansion. E.ON bedömer därmed att det är lämpligt att bibehålla luftledningarna över Nova-området. En översiktlig kostnadsbedömning för alternativet landar på 103 MSEK.

Luftledningsalternativet

E.ON bedömer att såvida dubbelledningen uppförs med likvärdig konstruktion som befintlig ledning minimeras påverkan på markanvändning. Underhålls- och säkerhetszon längs luftledningen kräver en gata om ca 35-40 meter. Luftledningen resulterar även i införande av restriktioner för bebyggelse utmed ledningen. Värpinge transformatorstation är belägen i tätbebyggt område vilket medför att det endast möjligt att ansluta stationen med luftledning i befintlig

2019-05-23

Diarienummer
KS 2009/0723

sträckning. Då alternativ för luftledning saknas, innebär det här presenterade alternativet att stationen i Värpinge ansluts med markkabel. Samma förutsättningar gäller för transformatorstationen Lund HVC/Gunnesbo. Dubbel luftledning utgår från stationen Flackarp i söder och ansluter till befintlig luftledning norr om stationen Lunds HVC/Gunnesbo, vid väg 103/108. Utredningen redovisar en korridor där placering är möjlig. Alternativet behöver anpassas särskilt till de vindkraftverk som finns i området. Nuvarande parallella luftledning kan raderas på en sträcka om ca 3,4 km. Alternativet för ny sträckning av parallell luftledning leder till nyanläggning på en sträcka av ca 6,6 km samt nyanläggning av parallell markkabel på en sträcka av ca 0,9 km, med en uppskattad kostnad om 53 MSEK.

Yttrande över E.ON:s komplettering

Lunds kommun vill inledningsvis framföra att Ei begäran om komplettering av ansökan om nätkoncession är bristfälligt utformad med hänsyn till domskälen i målen för återförvisningen. Målen återförvisades för vidare handläggning eftersom det enligt domstolen saknades utredning beträffande alternativ sträckning för luftledning, samt alternativ för markkabelläggning, något som utgör ett nödvändigt och grundläggande innehåll i MKB. I syfte att pröva ledningarnas lokalisering enligt kraven i 2 kap. miljöbalken (MB) i de västra delarna av Lunds tätort och med utgångspunkt i att ansökan avser luftledning, krävs enligt domstolen att MKB innehåller en redovisning av alternativa platser och utformningar. Kommunen hänvisar här till 6 kap MB beträffande det innehåll som en komplett MKB måste ha för att prövningen ska kunna ske.

Syftet med en MKB för en verksamhet eller åtgärd är att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som den planerade verksamheten eller åtgärden kan medföra dels på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap och kulturmiljö, dels på hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt, dels på annan hushållning med material, råvaror och energi. Vidare är syftet att möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och miljön. Förevarande verksamhet antas dessutom medföra en betydande miljöpåverkan. Utöver en beskrivning av verksamheten med uppgifter om lokalisering, utformning och en beskrivning av skyddsåtgärder, fordras därför också att E.ON lämnar de uppgifter som är nödvändiga för att påvisa och bedöma den huvudsakliga inverkan på människors hälsa, miljön och hushållningen med mark och vatten, samt andra resurser som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra. Härutöver fordras en redovisning av alternativa platser och alternativa utformningar tillsammans med dels en motivering varför ett visst alternativ har valts, dels en beskrivning av konsekvenserna av att verksamheten eller åtgärden inte kommer till stånd. Nyttan av alternativ sträckning

respektive markkabelläggning omfattar därmed inte endast en avvägning mellan kommunens förtätningsintresse och E.ON:s intresse för minimering av kostnaderna, utan ska även ske i förhållande till den miljönytta som alternativen medför. Den begäran om komplettering som Ei tillsänt E.ON fokuserar i det här hänseendet dock endast på utredning av kostnader för markkabel respektive luftledning i de berörda delarna i västra Lund.

Det påtalas här särskilt att E.ON själva har reagerat på innehållet i den begärda kompletteringen och tydligt anmärkt att områdets förutsättningar endast har granskats översiktligt. Utredning har varken vidtagits av förekommande natur- och kulturmiljöintressen eller andra intressen och samråd med myndigheter, enskilda etc. inte heller har skett. Vidare saknas detaljprojektering, framkomlighetsstudie och konsekvensanalys för respektive alternativ. E.ON anger att fördjupad analys och kostnadsberäkning krävs såvida det blir aktuellt att fortskrida med något av de presenterade alternativen.

Beträffande de föreslagna alternativen önskar Lunds kommun framföra följande. Alternativet markkabelläggning synes ha utformats med hänsyn till bostadsutbyggnad i området Källby väster om den planerade nya stationen vid Klostergården, vilket är positivt för utvecklingen av Källby. Ytor frigörs för exploatering och utveckling samtidigt som risker för människor förknippade med ledningen upphör. Vad gäller luftledningsalternativet är det allmänt fördelaktigt att luftledningarna inte längre korsar planerade utbyggnadsområden vilket möjliggör framtida exploatering och utveckling av den västra tätorten.

Framtagande av fördjupning av översiktsplan för Källby pågår och Byggnadsnämnden har under år 2017 (BN D.nr. 2017/0018) fattat beslut om inriktning för fördjupning av översiktsplan för Sydvästra Lund. Här framgår att det fortsatta arbetet ska utgå från att reningsverket flyttar från området. Av E.ON:s komplettering följer att sträcka för markkabelförläggning placerats längre västerut i syfte att undvika Källby reningsverk. Eftersom planering för ny bebyggelse i dagsläget utgår från att reningsverket flyttar, kan det visa sig möjligt att förlägga markkabel över nuvarande reningsverksområde. En inriktning i planarbetet är dock att ny bebyggelse kan anläggas på reningsverkets tomt, en eventuell nedläggning av markkabel i området får därför utredas i förhållande till bebyggelsens utveckling. Det skulle kunna visa sig att en sådan dragning är mindre kostsam än redovisat alternativ. I ärendet saknas dock förutsättningarna att reellt bedöma ett sådant alternativ.

Den föreslagna sträckningen för markkabelalternativet är placerad i direkt anslutning till Källby dammar, som troligen kommer att

2019-05-23

Diarienummer
KS 2009/0723

omformas i samband med reningsverkets nedläggning. Samordning mellan en eventuell markkabelläggning genom området och en omformning av Källby dammar blir nödvändig, både avseende anläggning av ny dammstruktur och utformning av dagvattenledningar med utlopp i Höje å.

Lunds kommun har inlett en process kring att utreda förutsättningarna för att bilda kommunalt naturreservat i Höjeådalen. Arbeten och anläggningar i område som är aktuellt för reservatsbildning behöver således utföras med hänsyn till en eventuell reservatsbildning.

Kommunen önskar också framföra att de redovisade alternativen, särskilt luftledningsalternativet, påverkar andra kommuner och deras utvecklingsplaner. Det framgår av E.ON:s yttrande att samråd med bland annat andra myndigheter inte har skett inför framtagandet av nu presenterade alternativ. Inte heller har bedömningar skett i förhållande till påverkan på angränsande befintlig infrastruktur, såväl statlig som kommunal och privat, samt eventuell utveckling av denna.

Det noteras att aktualiserad kostnadsuppskattning för noll-alternativet, som om det vore fråga om en nyetablering, saknas i förevarande utredning.

Kommunen välkomnar markkabelläggning alternativt en annan sträckning för de luftledningar som idag utgör hinder för de motstående och tungt vägande allmänna intressena i Lunds tätort. I dessa intressen inryms bland annat miljönyttan av att alldeles intill stadskärnan realisera bostadsutbyggnad i ett kollektivtrafiknära läge med tillgång till befintlig service och på mark som till viss del redan är ianspråktagen, där staten har identifierat behovet av en ny tågstation och därmed nya bostäder. Ytterligare ett intresse är det uppenbara behovet av fler bostäder i tätorterna och en utbyggnad i överensstämmelse med översiktsplanen, där kommunens självstyrande utgör en grundläggande princip.

Flertalet andra aspekter kring nyttan med förtätning och hänsynstaganden enligt MB samt plan- och bygglagen aktualiseras, såsom miljönyttan av hushållningen med den bördiga jordbruksmarken kring tätorten. Lunds kommun arbetar aktivt för att förtäta staden och undviker som ett led i en allmänt god hushållning att ta ny åkermark i anspråk. Kommunen strävar efter att verka för en god livsmiljö, något som också slås fast i flera av de nationella miljömålen. Luftledningarnas nuvarande placering i tätortsmiljö leder till en allmänt utbredd oro i miljöbalkens mening bland befolkningen i ledningarnas närområde. Kommunen mottar årligen förfrågningar gällande magnetfält i bostaden och vid

2019-05-23

Diarienummer
KS 2009/0723

nybyggnation av bostäder, klagomål på olägenhet för människors hälsa med anledning av ledningarna och frågor vid försäljning och köp av fastigheter. Många uttrycker farhågor ifråga om skolmiljö och olägenhet för barnens hälsa. MKB för ansökan saknar redovisning av känsliga verksamheter i ledningens påverkansområde, som exempelvis skolor, förskolor och verksamheter med fokus på barn. Redogörelse för ledningarnas inverkan på dessa verksamheter saknas också. Luftledningarna utgör en kraftig visuell barriär i stadsbilden och har en väsentlig påverkan på stadsmiljöns attraktivitet i västra Lund. Dessutom är ledningarnas allmänna intressen inte platsbundna i samma utsträckning som exploateringen av aktuella markområden. En kraftlednings areella påverkan på markutnyttjande är betydligt större i stadsmiljö än i åkerlandskapet där lantbruk kan fortsätta bedrivas under och intill ledningar.

Säkerhetsaspekterna vad gäller nedfallande ledning, aktualiseras inte i samma utsträckning såvida luftledningarna får en sträckning utanför tätorten och inte heller blir dessa lika påtagliga vid markkabelläggning.

E.ON anger att kalkylerade kostnader för såväl markkabel- som luftledningsalternativ vida överstiger den ökning i kapitalbas som de nya anläggningarna potentiellt skulle tillföra. Kommunen noterar här att E.ON:s utredning inte redovisar den miljönytta och nyttan för motstående allmänna intressen, också ur ett ekonomiskt perspektiv, som de presenterade alternativen kan medföra. En prövning av skäligt utförande på lämplig plats utgör, enligt det som framförs i detta yttrande, inte enbart en uppskattning av kostnader som sådana.

Beträffande det E.ON anför om kundkollektivet, exploatörsintressen och flytt av ledningarna efter förhandlingar önskar Lunds kommun framföra följande. Kommunen poängterar att det alternativ som prövningsmyndigheten finner lämpligast ska bekostas av ledningshavaren enligt det system som framgår av lag. Rimligheten i vem som bekostar ledningarnas utförande avgörs i enlighet med 2 kap. 14 § Ellagen. Prövningen av lämplig lokalisering innefattar också en nyttokalkyl i vilken kostnaderna för den mest skäliga åtgärden ingår. Vem som har att bekosta alternativet är inte heller en faktor som ingår i bedömningen av huruvida ett alternativ är objektivt mer lämpligt än ett annat. Att en ledning redan har en viss sträckning inverkar inte heller på kostnads kalkylen. Prövningen i förevarande ärende ska ske som om det vore en ny koncession, där kostnaderna ingår som en del i lämplighetsavvägningen. I yttrande till MMD har Ei tidigare angett att kostnaderna för en luftledning inte skiljer sig lika mycket åt som kostnaden för markkabelläggning, såvida alla alternativa sträckningar bedöms som nya etableringar.

2019-05-23

Diarienummer
KS 2009/0723

Med utgångspunkt i den översiktliga uppskattningen av kostnader för respektive alternativ menar kommunen att underlaget åtminstone ger stöd för att noll-alternativet ur ett kostnadsperspektiv inte framstår som det enda realistiska.

Lunds kommun ser fram emot att det företas en omsorgsfull prövning av ledningarnas förläggning och lokalisering. Gällande bestämmelser i Ellagen och dess förarbeten medför att koncessionens prövning ska genomföras enligt samma förutsättningar som om det var fråga om en nyetablering. Prövningen av en förlängning ska därför vara fullständig där prövande myndighet har att tillse att inte lägre miljökrav ställs än om verksamheten hade tillståndsprövats enligt miljöbalken.

Sammanfattning

Luftledningarna begränsar stadens förtätnings- och utbyggnadsmöjligheter i väster, vilket medfört ett hinder i kommunens strävan att hushålla med mark- och vattenområden. En förlängning av nätkoncessionen enligt noll-alternativet ger därmed långsiktigt negativa konsekvenser för kommunen.

Kommunen menar att även äldre infrastruktur i en tillväxtregion måste kunna ifrågasättas. Samhället förändras och teknik utvecklas. Beslut som fattades och planering som gjordes för över 40 år sedan ska inte få hindra ett samhälle att utvecklas i en mer hållbar riktning avseende miljö och hushållning med mark.

I Ei beslut den 8 november 2016 görs bedömningen att markkabel utgör bästa möjliga teknik för den aktuella förbindelsen och att de positiva effekterna av att markförlägga ledningarna klart överväger nackdelarna i form av försämrade driftssäkerhet och ökad miljöpåverkan i anläggningsskedet. Kommunen delar generellt denna bedömning, men förespråkar också en grundlig utredning av detta alternativ och likaså för alternativ sträckning rörande luftledningarna utanför tätorten. Med hänvisning till det underlag som hittills finns beträffande den översiktliga redovisningen av alternativ sträckning och alternativet markkabelläggning, inklusive kostnadsuppskattningar härför, kan kommunen dock varken av- eller tillstyrka presenterade alternativ. Föreliggande underlag ger inte heller stöd för att nyttan av de befintliga luftledningarna överväger motstående allmänna intressen på ett sådant sätt att nuvarande lokalisering kan bedömas som lämplig.

Lunds kommun menar att kompletteringen ifråga endast kan ses som en inledande del i den fortsatta handläggningen vid Ei beträffande aktuell prövning av ansökan om förlängd nätkoncession. Kommunen hänvisar till de yttranden som hittills lämnats in i ärendet och vid MMD, samt emotser att yttra sig över en komplett ansökan när en sådan sammanställts till Ei.

2019-05-23

Diarienummer
KS 2009/0723**Förvaltningens förslag till beslut*****Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår
kommunstyrelsen besluta***

att lämna yttrande till Energimarknadsinspektionen i enlighet med
särskilt upprättat yttrande

Christoffer Nilsson
Kommundirektör

Carin Hillåker
Biträdande kommundirektör

Beslut expedieras till:

Tekniska nämnden
Byggnadsnämnden
Miljönämnden
Akten